

Dialektik İslam ve Güncel Kapitalizm - 1

İçeriği Yazan: [Politika Dergisi](#) [1] Zaman: Cts, 03/12/2011 - 18:15

Yazar Adı: Eren ERDEM



Yaşadığımız dünyanın temel sorunu, içine itildiği teorik boşluk ve akabinde; "tabiata uyumlu bir dialektik" ilişki biçiminin insanlığa yakın kılınamamasıdır.

Bu sorun, özellikle "kapitalizmi, çağa sıkıştıran; tarihselliği olmayan" bir algı üretme noktasında baş göstermiştir. Hele ki, insanı ve tabiatı algılamaksızın ortaya koyulan her türlü fikrin, "öz"den uzak olacağı gerçeği, algılanması gereken bir gerçek halini almıştır.

Lakin, insanı ve insan-toplum, insan-evren gibi ilişkileri irdelemeksizin yaşamak büyük bir yalanın dillere pelesenk olmasına neden olmuştur.

Yeryüzünde 7 milyar insanın var olduğu yalanı, işte bu yalanın ta kendisidir...

Çünkü insan, salt anlamda; iki ayağı üstünde duran, ihtiraslarının kölesi, içgüdü ve arzularının kulu olabilecek bir varlık değildir. Aksine insan, büyük bir bütünlüğün, en önemli parçası, ve esasında aynı bütünlüğün tamamını vücut aleminde açığa vuran temsilcisidir...

Kainatı bilinen haline menzilleyen "büyük patlamanın" evvelinde var olan şeyin; ilgili patlama sonrası varlığını sürdürüyor oluşu, bu gerçeğin en önemli izidir. Ki, patlama istidatı içermesi hasebi ile, bir bilince sahip olduğu gerçeğini gösteren yapı; bu bilinci "yeni formunda muhafaza etmiş", ortaya bugünün kesri varlık formu çıkmıştır.

Ki bu noktada iki çelişkili kavram gibi duran, ancak özünde aynı olan "vahdet ve kesretten bahsetmek gerekir."

Bir şeyin çok olduğunu söylemek olanaksızdır. Çok olan şeyler; birbirinden başka şeyler olmak durumundadır. Tamamen aynı olan şeyler çok değildir. "Tektir."

Dolayısı ile, varlık alemini "atomaltı düzeyde incelerseniz", esasında hiçbirşeyin olmadığını, sadece "tek bir şeyin" olduğunu göreceksiniz.

Bu çerçeveden baktığımızda, vahdet ile kesret aynıdır. Başkalaşan ise "yabancılaşmanın ürettiği algıdır."

İnsanın kainata ve akabinde kendisine yabancılaşması ile birlikte edindiği "benlik", kendisini üst form olarak görmüş; dolayısı ile, insanın "aşağıların en aşağısında olmasının temel nedeni olan" benlik ve aitlik güdüsü ortaya çıkmıştır.

Halbuki kainatı gözlemlediğimizde; kuşların, atların, balıkların ve diğer tüm canlıların; "belirli bir programa dahil tutum izlediğini", başkalaşma ve yabancılaşma gibi hastalıklara düşer olmadığını

belirgin biçimde görürüz.

Hele ki, insanlığın tarih boyunca yaşadığı tüm sorunların kökü bu durumla ilişiktir. Dinler tarihinin güçlü tanrılarının tahakkümünden tutunda, ihtiyacı bitmeyen bu tanrıların ürettiği ihtiyaçsız/müstağni sınıfın yarattığı yıkıma kadar her şey, bizzat "benlik ve aitlik" sorunsalına dayalıdır.

Ancak unutulmuş gerçek şudur;

Kesri algı; vahdetin parçalandığı yönünde bir yanılgıya eklenmişken kesret; bizzat vahdetin kendisidir. Çünkü gözünüze "3 milyon kere büyüten" bir gözlük taktığınızda; olan biten hiçbir şeyin olmadığını, her şeyin "aynı şey olduğunu" ve olması gerekenin vücut bulduğunu görürsünüz.

İşte tabiat, bu gerçeğin tipik bir prototipidir.

Ekolojik sistemin işleyişi, bu prensibe dayanır. Her canlı türü yapması gerekeni yaparak; daimi devrimin ve seyrin sürekliliğine katkı sunar. Bu katkı, hiyerarşik bir çelişkidir; ötürü değil; varlığın sebebinden ileri gelir...

Kuran'da " (ZÜMER suresi 46. ayet) De ki: «Ey gökleri ve yeri yoktan var eden, görüleni ve görülmeyeni bilen Allah'ım! Kullarının ayrılığa düştükleri konularda sen hükmedersin.»" Ayeti ile anlatılan hakikat bu yöndedir.

Ayette geçen yokluk, yok iken "aniden bir şeyin var olması" manasına gelmez.

Tıpkı şuna benzer;

"Ben bardağı camdan ürettim." Yani bardağın hammaddesi "camdır." Bu çerçeveden bakılırsa; varlığın hammaddesi "yokluktur" gibi bir anlam üzerine bina edilen ayet, zihinlere başka şekillerde sınırlanmış edilmştir.

Çünkü, sahip olabilmek için "ontolojik bir tanrı yaratılmalıdır." Ve ihtiyaçları tükenmeyen, ya da her şeyden daha zengin ve güçlü olan bir tanrı ile insan arasında hiyerarşik bir ilişki olmalı ki, insanlar arasında aynı ilişki biçimi zuhur edebilsin.

Bu basit algının yarattığı görüş açısından bakıldığında, dinler; bir güç edinim aracıdır. Ancak vahdet çerçevesinden baktığımızda Kur'an; mutlak özgürlüğü müjdeleyen, akli bir sestir.

Yine aynı şekilde, varlığın mevcut dönüşümü; işin en başından itibaren var olan bir tavır olmakla birlikte, varlığa dönüşen(big-bang) olgunun da karakterinde hali hazırda var olan bir gerçektir. Bu açıdan baktığımızda; ortaya çıkan hiçbir şey "yoktan var olmamakta", bizzat başka bir şeyden dönüşerek "var olmaktadır."

Fakat dönüşen her ne ise; cismani bir nitelik taşımaz. Çünkü, köken itibari ile "herşey, aslında aynı şeydir."

Bu durum göz ardı edilerek inşa edilen bir algı, çelişki üretmeye ve zıttını yaratmaya muhtaç ve mahkumdur. Mahkumiyeti; algının "çokluğu öngörmesinden", muhtaciyeti ise; "tekliğin ihtiyaç haline dönüşebilmesi durumundan" ileri gelir.

Bu açıdan İslam, dialektik olarak; "kesretten vahdete süregiden bir yolculuktur." Ancak, "öz" itibari ile kesretten vahdete yolculuk edilmez. Çünkü her ikisi de aynıdır. Bu, algının seyridir. Algıda açığa çıkan "yabancılaşmanın" bertaraf edilip, tamamlanması noktasına müdahil bir olgudur.

Bu açıdan bakarak "sosyolojik düzlemde" iki kategori dahilinde meseleyi incelemek lazımdır.

1. Kesret/Çokluk Görüşü
2. Ahaddiyet/Vahdet Görüşü

KESRET GÖRÜŞÜ

1. Çokluk sizi oyaladı
2. Ta ki kabirlere varıncaya kadar. (Tekasür/Kesret Suresi)

Tekasür suresinin başında da belirtildiği gibi çokluk, mutlak vahdete, yani "tekin devinimine/seyrine" daha belirgin bir tabirle "toprağa" girene kadar, çelişki üretmek surumundadır. Çünkü kesret; zıtlıklardan beslenir. Siyah ile beyaz, iyi ile kötü gibi zıtlıklar üzerinden açığa çıkan tanımlar ile ayakta duran bir algıdır.

Bugünün insanı için "iyi olan şeyin zıttı kötüdür." İyi olan şey "çok değerlidir." Peki tersinden baktığımızda şu soru akıllara geliverdiğinde ne olur dersiniz ?

Kötü olmaksızın iyyinin varlığından bahsedemeyen insan için, iyyinin varlığı kötüye bağımlı ve muhtaç iken, iyyinin gördüğü itibarın nedeni nedir ?

Bu noktada en ideal örnek; "Musa ve Firavun" örneğidir. Musa'nın saygın varlığı, firavun'un varlığına muhtaç iken, ve Firavun'un varlığının söz konusu olmadığı bir varlık durumunda; "Musa'dan söz edilemeyeceği gerçeği gün gibi dururken, Firavun'un durum ve mahiyeti nedir?"

Bu bağlamda şunu söylemek gerekir. Firavun; yapısı itibari ile "tahakküm aracı haline dönüştürdüğü aitik güdüsünü", sahip olduğu kesri görüş ile edinmiştir. Musa ise, yine aynı görüş içinde harmanlanmış, Firavun'a zıt konumda konumlanmıştır. Peki Musa ile Firavun arasındaki zıtlık ilişkisi ile "+1 ve -1" arasındaki zıtlık türünde bir ilişki mi söz konusudur ?

Bu noktada benim görüşüm "bu şekilde olduğudur." Tabiatın doğal devinimi; "0" yani nötr haldir. Peki Musa "iyyi temsil ediyor, hatta bu devinimin temsilcisi oluyorken" nasıl "+1" olarak karşımıza çıkar ?

Nedeni basittir;

0'ın +1'e ihtiyacı yoktur. +1, sadece zıttı ile kaim olarak "0"ı var etmek için vardır. Bu açıdan, mutlak vahdet nazarında "temsil, temsilci" meşru değildir. Çünkü "temsil eden ve temsil edilen" gibi iki ayrı ontolojik varlıktan söz edilemez...

Bu istidat, ya da tavır; patlamanın (Big-Bang) karakterinde olan bir eğilimden ileri gelir. Vahdetten kesrete, kesretten vahdete seyreden bu süreç, kendi varlığını seyreden bir süreçtir.

Nitekim, makro düzeyden mikro düzeye doğru seyrettiğimizde şu şekilde bir tablo ile karşılaşırız;

- *Kainat kusursuz biçimde devinime tabi olmuş, programa uyumlanmıştır.
- *Galaksiler kusursuz biçimde devinime tabi olmuş, programa uyumlanmıştır.
- *Gezegenler kusursuz biçimde devinime tabi olmuş, programa uyumlanmıştır.
- *Ekolojik sistem ve canlı-cansız tüm yeryüzü unsurları kusursuz biçimde devinime tabi olmuş, programa uyumlanmıştır.
- *İnsan, devinim ve programı idrak edemediğinden; devinime karşı durmuş, müdahale etmiştir.
- *Canlı organizmaları kusursuz biçimde devinime tabi olmuş, programa uyumlanmıştır.
- *Hücreler kusursuz biçimde devinime tabi olmuş, programa uyumlanmıştır.
- *Moleküller kusursuz biçimde devinime tabi olmuş, programa uyumlanmıştır.
- *Atomlar kusursuz biçimde devinime tabi olmuş, programa uyumlanmıştır.

...

Bu açıdan, birbirinin prototipi olan her düzeyde "işleyen sistem", insanda duraksamaktadır. Dolayısı ile insan, mutlak vahdet bilincini yaşayamaz hale gelmektedir. İşte Kuran'a göre bu halin adı "cahim/cehennem"dir.

Zıttı olan cennet ise, uyulmanmış bireylerin ürettiği uyumlu toplumdur. Benlik ve aitliğin hükmünü yitirdiği ideal toplum...

Hatta şunu da söylemek gerekir; yeryüzünün temel çelişkisi olan "ezen-ezilen" çelişkisinin mimarları

“ezilenlerdir.” Çünkü, ezilenlerin sınıfsal bilince erişmeyişi, daha doğrusu; vahdeti algılayamayışı, ezen olma adayı ezilenler tipolojisi üretmiş, dolayısı ile ezenlerin varlığı meşruluk kazanmıştır.

Bunu teyid edebilmek için, ezilenlerin mücadele yöntemlerini incelemeniz yeterli olacaktır. Son dönemde Türkiye’de baş gösteren “etnik hareketlerin” taşındığı noktanın “ekonomi-politik olarak kapitalizme eklemlenmiş olduğunu gördüğümüzde”, bu bakış açısının egemenleştiği gerçeği ile yüzleşiriz.

Bu da, “-1 ve +1” kutuplarının ikisini birden temsil etmeyen “iki zümrenin varlığını koşullar.” Yani çelişki bizzat “-1” içinde cereyan etmektedir. Bundan dolayıdır ki, çelişki bertaraf edilmesi bir tarafa, kök salarak güçlenmektedir.

İşte Kuran’ın “şirk” dediği şeyin bir diğer manası da budur.

Kesti Görüş, kutuplar içinde sonsuz sayıda farklılık yaratır. Çünkü bir kez “farklı olduğunun kabulü ile insan”, otomatik olarak “sonsuz sayıda farklılık yaratır.”

Bu kaçınılmaz bir gerçektir.

Bu durum Kuran’ın tanımladığı Allah için de geçerlidir. İnsan adayında açığa çıkan kesri görüş, Allah’ı da kendi sınırları içinde değerlendirmekte, dolayısı ile “ontolojik bir tanrının varlığı meşruluk kazanmaktadır.” Bunun nedeni, ontolojik olarak “var olma iddiasından ileri gelir.” Yani insan, kendi algılarınca “ontolojik bir varlıktır.” Fakat, yukarıda bahsettiğim gibi, “milyonca kez büyüten bir gözlük takana kadar geçerli olan bu yanılgısal denklemin ürettiği bakış açısına entegre edilen tanrı algısı; dikey ilişkiyi zorunlu kılmaktadır.”

Akabinde, insanın vazgeçilmez sorunu olan “uyumlanma sorunu” gereği; zihinde yaratılan ontolojik tanrı ile kurulan “dikey ilişki”, insan-evren, insan-toplum ilişkisinde de tecelli eder. Dolayısı ile, sınıflı, düzlemli ve çelişkilere boğulmuş bir yaşam alanının oluşması kaçınılmaz bir hal alır.

Hele ki kesri görüşün tanımladığı Allah, Kuran’da ki Allah ile bu kadar çelişik iken;

Deki O Allah “tektir.”

Hiçbirşeye muhtaç değildir.

(İhlas Suresi 1-2. ayetler)

İhtiyaç kavramından bahsetmek için, iki şeyin var olması şarttır. Hatta arada milyonlarca defa büyük bir güç ya da sonsuz oranda bir büyüklük farkı olsa bile; büyük olan, küçük olanın “uzay da kapladığı alanın dışında olduğundan dolayı”, küçük olana muhtaçtır.

Bu tıpkı şuna benzer;

Dev bir holdingin sahibi, çay içebilmek için; çayı servis eden birine muhtaçtır.

“Dolayısı ile bu surede bahsedilen şey, iki şeyin var olmadığı noktasıdır.” Fakat aynı şekilde, tek olanın parçalanmaması durumudur. Çünkü bütün kavramı “parçalara muhtaçtır.” Ve sınırlıdır.

Ancak, cüz’de gözlemlenen hiçbirşey de “Allah değildir.” Çünkü bu da farklı bir limit ve muhtaciyet yaratır.

Kendisini kendisi dışında bir algıya sunmayan bir gerçeklik, kendisini “belli karakteristik çıkışlar tanımlayarak ifade ederken, bu çıkışların ihyası akabinde “inşa” edilecek bilincin, kendi bilinci olacağını haber vermektedir.”

Tıpkı şunun gibi;

“Biz size yalnız ve yalnız Allah’ın yüzü için yediriyoruz. Sizden bir karşılık da bir teşekkür de istemiyoruz; (İnsan Suresi 9. ayet)

Ayette geçen "lil vechillahi" ifadesi, O'nun yüzü manasına gelir. Yüz; bir canlıyı tanımlama adına gözlemlenen araçtır. Bu alanda yapılan "kinaye" ile, esas meseleye atıf yapılır. Karşılık gözlenmeksizin vermek, doğal bir sürece eklemleme alametidir. Doğal olan süreç, benlik ve aitlik hastalığının tedavisi akabinde ortaya çıkacak bilinci gözleme ve o bilince eklemleme sürecidir.

DEVAM EDECEK...

DİALEKTİK İSLAM Serisi - 1

Eren ERDEM

iletisim@politikadergisi.com

Hayır

Yorumlar

- [Güncel](#) [2]
- [Toplumsal](#) [3]

Kaynak URL (26/04/2024 - 15:32 tarihinde yazdırıldı):

<https://www.politikadergisi.com/konuk-yazar/dialektik-islam-ve-guncel-kapitalizm-1>

Bağlantılar:

[1] <https://www.politikadergisi.com/pd-uye/politika-dergisi>

[2] <https://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/guncel>

[3] <https://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/toplumsal>